

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
підпис, ім'я, по батькові, прізвище, ініціали
професор Сокольська Т.В.

« 04 » листопада 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ РОЗВИТКОМ
МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ (ЗА
МАТЕРІАЛАМИ МЕДВИНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Виконав: Степченко Юрій В'ячеславович *підпис*
прізвище, ім'я, по батькові

Керівник: д.е.н., професор Сокольська Тетяна Вікторівна *підпис*
ім'я, по батькові, прізвище, ім'я, по батькові

Рецензент: доцент Герасименко Ірина Олександрівна *підпис*
ім'я, по батькові, прізвище, ім'я, по батькові

Я, Степченко Юрій В'ячеславович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ГРОМАДАХ	8
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	18
2.1. Медвинська сільська рада: особливості її діяльності та вплив на розвиток громади	18
2.2. Оцінка публічного управління та адміністрування розвитком малого та середнього бізнесу в Україні	30
2.3. Аналіз існуючих механізмів публічного управління та адміністрування в досліджуваній громаді щодо розвитку підприємництва	37
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3. ПОСИЛЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЧЕРЕЗ СПРІЯННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	43
Висновки до розділу 3	55
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	61
ДОДАТКИ	66

АНОТАЦІЯ

Степченко Юрій В'ячеславович. Публічне управління та адміністрування розвитком малого та середнього бізнесу на місцевому рівні (за матеріалами Медвинської сільської територіальної громади, Київської області)

Досліджено теоретико-методологічні підходи до формування механізмів публічного управління та адміністрування розвитком підприємництва в громадах, їх вплив на розвиток малого й середнього бізнесу на місцевому рівні; особливості діяльності Медвинської громади, вплив механізмів публічного управління та адміністрування на розвиток громади; проаналізовано державну політику розвитку малого та середнього бізнесу в Україні, обґрунтовано шляхи удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування розвитку підприємництва для розвитку громад.

Використано методичні підходи, методи: діалектичний метод наукового пізнання, системний аналіз, фундаментальні положення економічної теорії та теорії управління в дослідженні теоретико-методологічних підходів до формування механізмів публічного управління та адміністрування розвитком підприємництва в громадах, їх вплив на розвиток малого й середнього бізнесу на місцевому рівні; ретроспективний, порівняльний і структурний аналіз було використано в дослідженні особливостей Медвинської громади та оцінці механізмів публічного управління та адміністрування розвитком підприємництва в громадах, а також при обґрунтуванні практичних аспектів їх удосконалення; абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень і формулювання висновків дослідження); тощо.

Виявлено, що малий та середній бізнес відіграють надзвичайно важливу роль в економіці України, що сприяє не лише створенню нових робочих місць та забезпеченню високого рівня зайнятості працездатного населення, але й створює умови для підвищення рівня життя та доходів громадян, активізації інноваційних та трансформаційних процесів. Розвиток малого бізнесу в Україні є істотним недовикористаним резервом економічного зростання і є одним з ключових пріоритетів публічної політики держави і органів місцевого самоврядування, зокрема. Через ефективну систему публічного управління та адміністрування формується солідарність між суспільством та державою як системою відносин, спрямованих на реалізацію суспільних цінностей, досягнення цілей публічної політики, а також створення конкурентоспроможної держави.

Медвинська сільська територіальна громада це добровільне об'єднання жителів дванадцяти сіл, основним природним ресурсом якої є землі сільськогосподарського призначення, що складають 5 тис га, а тому бізнес у громаді в основному орієнтований на аграрний сектор.

Зроблено висновок, З метою створення сприятливих умов життєдіяльності і розвитку Медвинської сільської територіальної громади доцільно налагодити партнерську взаємодію органів місцевого самоврядування і громадських організацій у питаннях імплементації інноваційних технологій при вирішенні нагальних завдань розвитку громади. Доцільно зменшити регуляторні витрати суб'єктів малого і середнього підприємництва на виконання положень регуляторних актів, виданих органами місцевого самоврядування, надавати підтримку у реалізації встановлених законом прав суб'єктів малого і середнього підприємництва в одержанні документів дозвольного характеру та адміністративних послуг, створити сприятливе бізнес-середовище для забезпечення зайнятості молоді; стимулювати розвиток малого і середнього підприємництва в громаді, створити умови для розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Пріоритетними напрямками підтримки малого бізнесу виступають створення нових підприємств, підтримка інновацій і використання нових технологій, підвищення конкурентоздатності продукції, особливо на світових ринках, створення нових робочих місць. Громадам в Україні пропонуємо створити комунальний Фонд підтримки підприємництва, створений спільно з іншими сусідніми громадами в рамках міжмуніципального співробітництва та підписати меморандумами про співпрацю з територіальними громадами та умов співфінансування 50/50.

Кваліфікаційна робота магістра містить 67 сторінок, 4 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел із 50 найменування, 1 додаток.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, розвиток громад, малий та середній бізнес, державна політика, місцеве самоврядування, бізнес-середовище, інноваційні технології.

ANNOTATION

Yurii Stepchenko. Public management and administration of the development of small and medium-sized businesses at the local level (based on the materials of the Medvyn rural territorial community, Kyiv region)

It has been investigated the theoretical and methodological approaches to the formation of mechanisms of public management and administration of the development of entrepreneurship in communities, their influence on the development of small and medium-sized businesses at the local level; peculiarities of the activity of the Medvyn community, the influence of mechanisms of public management and administration on the development of the community; the state policy for the development of small and medium-sized businesses in Ukraine was analyzed, the ways of improving the mechanisms of public management and administration of the development of entrepreneurship for the development of communities were substantiated.

It has been used methodical approaches, methods: the dialectical method of scientific knowledge, system analysis, fundamental provisions of economic theory and management theory in the study of theoretical and methodological approaches to the formation of mechanisms of public management and administration of the development of entrepreneurship in communities, their impact on the development of small and medium-sized businesses at the local level ; retrospective, comparative and structural analysis was used in the study of the features of the Medvyn community and evaluation of the mechanisms of public management and administration of the development of entrepreneurship in communities, as well as in the justification of practical aspects of their improvement; abstract-logical (for theoretical generalizations and formulation of research conclusions); etc.

It was revealed that that small and medium-sized businesses play an extremely important role in the economy of Ukraine, which contributes not only to the creation of new jobs and ensuring a high level of employment of the working-age population, but also creates conditions for raising the standard of living and income of citizens, activating innovative and transformational processes. The development of small business in Ukraine is a significant underutilized reserve of economic growth and is one of the key priorities of the public policy of the state and local self-government bodies, in particular. Through an effective system of public management and administration, solidarity between society and the state is formed as a system of relations aimed at the realization of public values, the achievement of public policy goals, and the creation of a competitive state.

The Medvyn Rural Territorial Community is a voluntary association of residents of twelve villages, the main natural resource of which is agricultural land, amounting to 5 thousand hectares, and therefore business in the community is mainly focused on the agricultural sector.

It has been concluded that in order to create favorable conditions for the life and development of the Medvyna rural territorial community, it is advisable to establish a partnership between local self-government bodies and public organizations in the implementation of innovative technologies in solving the community's overdue development tasks. It is expedient to reduce the regulatory costs of small and medium-sized business entities for the implementation of the provisions of regulatory acts issued by local self-government bodies, to provide support in the implementation of the legally established rights of small and medium-sized business entities in obtaining permit documents and administrative services, create a favorable business environment to ensure youth employment; stimulate the development of small and medium-sized enterprises in the community, create conditions for the development of agricultural service cooperatives.

The priority areas of support for small businesses are the creation of new enterprises, support for innovation and the use of new technologies, increasing the competitiveness of products, especially on global markets, and creating new jobs. We offer communities in Ukraine to create a communal entrepreneurship support fund, created jointly with other neighboring communities within the framework of inter-municipal cooperation, and to sign memorandums of cooperation with territorial communities and the terms of 50/50 co-financing.

The master's thesis contains 67 pages, 4 tables, 15 figures, the list of the used sources from 50 names, 1 appendix.

Keywords: public management and administration, community development, small and medium-sized business, state policy, local self-government, business environment, innovative technologies

ВСТУП

Актуальність досліджень. В умовах нових викликів та загроз повномасштабної агресії російської федерації в Україні та етапів післявоєнної відбудови, територіальні громади стають одним із найважливіших важелів економічного розвитку, їх вагома роль у забезпеченні соціального благополуччя населення та інвестиційної привабливості країни визначає актуальність досліджень, пов'язаних із процесами публічного управління та адміністрування.

Розвиток громад передбачає створення умов для розвитку суб'єктів економічної діяльності та окремих галузей народного господарства. Публічне управління та адміністрування, як елемент системи державотворення визначає умови формування процесів розвитку громад, але нині потребує пошуку ефективних механізмів для розвитку малого та середнього бізнесу. Зацікавленість у пошуку сучасних форм партнерства влади та бізнесу визначається вимогами суспільства щодо якості життя, розширення можливостей для розвитку, отримання послуг тощо.

Малий та середній бізнес є ключовим у планах розвитку більшості сільських територій України, адже це є безпосереднім шляхом до становлення ринково-інноваційної економіки, створення значної кількості робочих місць, використання новітніх технологій, наповнення бюджетів сільських громад. Налагодження тісного взаємозв'язку, порозуміння між місцевою владою та бізнесом є запорукою процвітання громад.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретико-методологічних підходів до формування механізмів публічного управління та адміністрування розвитком підприємництва в громадах, їх впливу на розвиток малого й середнього бізнесу на місцевому рівні, а також розробці та обґрунтуванні шляхів удосконалення цих механізмів для успішного розвитку громад.

Об'єкт дослідження – публічне управління та адміністрування розвитком підприємництва в громадах, їх вплив на розвиток малого й середнього бізнесу на місцевому рівні.

Предмет дослідження – механізми публічного управління та адміністрування розвитком підприємництва на прикладі Медвинської сільської ради.

У кваліфікаційній роботі магістра застосовані загальнонаукові і спеціальні методи: діалектичний метод наукового пізнання, системний аналіз, фундаментальні положення економічної теорії та теорії управління в дослідженні теоретико-методологічних підходів до формування механізмів публічного управління та адміністрування розвитком підприємництва в громадах, їх вплив на розвиток малого й середнього бізнесу на місцевому рівні; ретроспективний, порівняльний і структурний аналіз було використано в дослідженні особливостей Медвинської сільської громади та оцінці механізмів публічного управління та адміністрування розвитком підприємництва в громадах, а також при обґрунтуванні практичних аспектів їх удосконалення; абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень і формулювання висновків дослідження); тощо.

Інформаційними джерелами написання кваліфікаційної роботи були: Закони України, інші нормативно-правові акти; звітно-аналітичні та статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства розвитку громад та територій України, Медвинської сільської територіальної громади; Асоціації міст України та громад, аналітичні матеріали міжнародних організацій, результати наукових досліджень тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вдовічен А. А., Вдовічена О. Г., Чичун В. А. та ін. Менеджмент у питаннях та відповідях: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2023. 172 с.
2. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. За ред. О. В. Баєвої, Н. І. Новальської. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 336 с.
3. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р. 258 с.
4. Панченко В. А., Галета Я. В., Черненко О. В. Основи менеджменту : навч. посіб. Дніпро : Середняк Т. К., 2019. 451 с.
5. Шелеметьєва Т.В. Систематизація наукових підходів до визначення сутності поняття «управління розвитком туризму». Економіка і суспільство. Мукачівський державний університет. 2017. Випуск № 13. С. 322-327.
6. Публічне адміністрування: навч.посібник. За заг. ред. Даниленка А.С., П.І. Юхименко, Т.В. Сокольської. К.: Центр учбової літератури, 2019. 288 с.
7. Славкова , О., Соколов, М. Теоретичні підходи до визначення поняття публічне управління. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент», випуск 1(79), 2019. С. 77-80.
8. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. За заг. ред. д.філос.н проф. В. В. Корженка, к.е.н., доц. Н. М. Мельтюхової. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012.
9. Карташов Є.Г., Миколаєць А.П., Антонов А.В. та ін. Основи публічного управління та антикорупційна діяльність. Навч.посібник.Київ.Освіта України. 2020. 303 с.
10. Кіфоренко О. Поняття публічного управління: історичний генезис. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування, 2022. (3), С. 30-36.
11. Вольська, О. Публічне управління як системне явище в сучасному суспільстві. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, 2020 (3). С. 15-20.

12. Помаза-Пономаренко А.Л. Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування : конспект лекцій. Х. : НУЦЗУ, 2020. 54 с.
13. Омельчак Г. Аналіз співвідношення понять «публічне управління», «Державне управління» та «публічне адміністрування». Київський економічний науковий журнал, 2023.№ 3, С. 108-112.
14. Лазор О.Я., Лазор О.Д. Публічне управління та адміністрування: ретроспектива деяких теоретичних аспектів. Університетські наукові записки. Львів, 2015. Вип. 56. С. 111–121
15. Бінько І. Публічне управління і публічне адміністрування: співвідношення понять. Вісник АПСВТ, 2020, № 3-4. С.41-47.
16. Дашко І.М. Сутність та механізм здійснення процесу публічного адміністрування. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Випуск 1 (13). 2018. С. 99-103.
17. Маслова Я.І. Суб'єкти публічного адміністрування: муніципальний рівень. Юридичний науковий електронний журнал. № 2/2023.С. 337-339.
18. Ревко, А. Роль соціального підприємництва у нагромадженні соціального капіталу та вирішенні проблем громади в умовах цифровізації економіки регіону. Економіка та суспільство, 2022 (45).URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-11-03-13/2024-11-03-13>
19. Бухаріна Л.М., Безрук А.О. Роль публічного адміністрування у розвитку малого підприємництва в Україні. Reporter of the priazovskyi state technical university Section: Economic sciences 2016, Issue 32, Volume 1. С.133-140.
20. Громоздова Л.В., Маляревський В.М., Маркіна М.І., Рвач А.М. Теоретичні основи поняття «механізм публічного управління». URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d43f8c69-076d-4539-b2cc-8d518d14090b/content>.
21. Цуркан Р. А. Механізми публічного управління у надзвичайних ситуаціях. Актуальні питання у сучасній науці № 1(19). 2024.
22. Білик О. І., Лукашевська У.Т. Сутність, значення та розвиток публічного механізму. Економіка і суспільство. 2017. №12. С. 177-180.

23. Приходченко Л. Л. Організаційно-правовий механізм забезпечення ефективності державного управління: теоретико-методологічні засади .Теорія та практика державного управління. 2009. Вип. 1. С. 59-65.

24. Дорофєєв О., Пашнєв В. Поняття та структура механізму публічного управління. Вісник Хмельницького національного університету 2023, № 6. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2024/01/324-43.pdf>.

25. Конституція України.URL:<https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

26. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170. Редакція від 10.08.2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

27. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572. Редакція від 01.08.2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

28. Корнєєв Р. В., Шевченко Н. І. Стратегічні орієнтири державної підтримки малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стану. Публічне управління та митне адміністрування, № 1 (40), 2024.

29.Іванова Т.В. Управління малим бізнесом на місцевому рівні. URL: <http://surl.li/dtkkwf>.

30. Стан та потреби бізнесу в умовах війни. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/stan-ta-potrebi-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-v-listopadi-2022-roku>

31. Іщенко М. І., Міщук Є. В., Костенко А. С. Механізми та технології публічного управління й адміністрування у сфері партнерства місцевої влади з бізнес-структурами. Серія: Державне управління, 2019 р., № 3 (67). С. 159-164.

32. Шкільняк М., Мельник А., Монастирський Г. Удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування в контексті реалізації потенціалу децентралізації”. Вісник економіки № 2, 2021 р, С. 193-199.

33.Стратегію розвитку малого та середнього бізнесу до 2027 року та операційний план заходів на 2024-2027 роки. URL: <http://surl.li/zrllmx>.

34. Ukraine Facility. Програма підтримки економіки 2024-2027 рр.
URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua>.
35. Інструменти підтримки бізнесу у воєнний час. Квітень 2024 року.
36. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового № 11084.
URL: <http://surl.li/vsexqz>.
37. Уряд розширив можливості Експортно-кредитного агентства здійснювати страхування інвестицій в Україні. Міністерство економіки України. 2024. 09 квіт.
URL: <http://surl.li/tuekd>
38. Програма залучення нових платників податків до бюджету Медвинської сільської територіальної громади на 2021-2025 роки.
URL: https://rada.info/upload/users_files/04363343/docs/e1dc79a8d3b411d5f2f146c78fe1af36.pdf.
39. Рудаченко О. О, Коненко В. В, Соціальне підприємництво як основа сталого розвитку територіальних громад. Проблеми сучасних трансформацій. 2024. № 11. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-11-03-13/2024-11-03-13>.
40. Василенко С.В. Сутність соціального підприємництва та його роль у розвитку територіальних громад.
URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/10052/1/64SSP_2019_45-50.pdf.
41. Павленко Н. В. Стимулювання економічної активності бізнесу в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. конф. Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця, 2022. С. 160–162.
42. Табінський В.А., Калашник М.В., Калмиков Д.В. Державна підтримка малого бізнесу як чинник соціальної політики держави.
URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/24.pdf.
43. Стояненко І.В., Біленко Я.О. Розвиток малого та середнього бізнесу в країнах ЄС. «Young Scientist». № 1 (53). January, 2018. С.997-1001.

44. Біла І. С., Салатюк Н. М. світовий досвід державного регулювання підприємництва. Проблеми економіки. 2014. С. 26-30.
45. Клепанчук О. Ю. Зарубіжний досвід державної підтримки розвитку малого підприємства та можливості його використання в Україні. Наукове товариство Івана Кушніра. 2015. С.15-19.
46. Кужда Т. І., Сороківська О. А. Фактори успішного розвитку малого та середнього бізнесу в країнах ЄС та в Україні. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18588/5/TEZY_Kuzhda_Sorokivska.pdf.
47. Стрілець В. Ю. Реалізація законодавчих ініціатив у сфері державного забезпечення розвитку малого бізнесу: досвід ЄС. URL: <http://surl.li/ekkxpy>.
48. European Charter for Small Enterprises. European Commission. URL : <http://surl.li/fsgqbo>.
49. Small Business Act. European Commission. URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52008DC0394& locale=en>.
50. Загорійчук Т.М. Міжнародний досвід стимулювання розвитку малого й середнього бізнесу та можливість імплементації його в Україні. URL : <http://surl.li/ztbqnj>.